

Немаловажное значение в предвыборной кампании кандидата занимают печатные и агитационные материалы, достоверность которых, по сегодняшний день остаётся актуальным вопросом. Достоверность является тем критерием, требование наличия которого, в отличие от информационных материалов, не применимо к предвыборной агитации. Назрела необходимость введения принципа достоверности агитационных материалов, особенно в части распространения негативных сведений о зарегистрированных кандидатах их политическими оппонентами. Как справедливо отмечает Л.А. Нуденко, сегодня “целью государства должно стать преумножение квалификации людей, их творческого участия во всех сферах общественной и государственной жизни” [2].

Агитация – двусторонний процесс, имеющий заказчика не только в лице партий и кандидатов, но и, самое главное, – в лице избирателей. Как представляется, политическое и социальное назначение предвыборной агитации состоит не только в том, чтобы кандидаты и партии смогли донести до избирателей свои предвыборные программы, “завоевать” новых избирателей, но и в том, чтобы дать возможность различным группам избирателей, имеющим определённые электоральные предпочтения, получить через СМИ, через печатные агитационные материалы и публичные мероприятия информацию о тех партиях и кандидатах, политические взгляды которых они разделяют, что будет способствовать повышению активности избирателей. Заложенный в агитации потенциал непосредственного влияния на результаты голосования и повышения уровня поддержки конкретных кандидатов и партий отмечается многими авторами [1]. Наиболее важное значение агитации в процессе организации выборов состоит в поддержании стабильности, объективности и справедливости самого института выборов, в подтверждении незыблемости тезиса о безусловном соблюдении равенства прав кандидатов и партий, участвующих в выборах.

Список литературы

1. Игнатенко В. В. Предвыборная агитация: особенности законодательного регулирования и судебной практики разрешения избирательных споров. *Избирательное право*. 2012. № 1. 24 с.
2. Нуденко Л. А. Личность в координатах модернизации взаимодействия гражданского общества и правового государства. *Государство и право*. 2015. № 4. 17 с.

УДК 342.5

Охотнікова О. М.

канд. юрид. наук, доц., доц. кафедри
конституційного та муніципального права,
ДВНЗ “Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана”,

Остапов В. А.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти,
Навчально-наукового інституту “Юридичний інститут
ДВНЗ “Київський національний економічний
університет ім. Вадима Гетьмана”

ДЕЯКІ АСПЕКТИ КОНСТИТУЦІЙНОГО ПРАВОСУДДЯ В УКРАЇНІ ТА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Поетапне реформування політичної системи України, обумовлене розпадом Радянського Союзу, прийняттям Конституції 1996 року і переходом до принципово іншої практики суспільних відносин, передбачає, в тому числі створення і зміцнення

стійких демократичних механізмів захисту конституційних прав, свобод і законних інтересів громадян від посягань з боку держави або окремих посадових осіб, від дій неконституційного характеру.

На національному рівні початок процесу було покладено на устанovu спеціалізованого судового органу – Конституційного Суду України. Чинна Конституція України закріплює досить широкий спектр прав і свобод, включаючи соціальні, економічні та культурні, а також політичні та громадянські права. При цьому в ній проголошується, що в Україні, відповідно до загально визнаних принципів і норм міжнародного права, визнаються та гарантуються права і свободи людини і громадянина.

Судовий конституційний контроль, що склався в державах з традиційно сталими демократичними цінностями і політико-правовими інститутами, представляють для нас чималий інтерес. Хоча, безумовно, проблеми захисту Конституції, суб'єктивних прав, свобод і законних інтересів людини і громадянина вирішені в тих чи інших державах по-різному. Причому особливу привабливість і актуальність набуває дослідження специфіки становлення і розвитку механізму судового конституційного контролю.

Важливим є звернення уваги на сучасні аспекти правового статусу Конституційного Суду України, його еволюцію в контексті реалізації конституційної і судової реформи, правозастосовної, правозахисної, інтерпретаційної та іншої діяльності Конституційного Суду України. Так, Кампо В. М. розглядає Конституційний Суд України як суб'єкт та об'єкт модернізації судової влад, Хотинська-Нор О. З. – теоретико-правові та праксеологічні засади судової реформи в Україні, Сліденко І. Д. та Корнієнко П. С. – інститут конституційного контролю, його місце у системі конституційної правозахисної діяльності в Україні. Багато з цих питань досліджували на рівні дисертаційних робіт (Гультай М. М., Айріян К. Б., Серета Т. М., Сліденко І. Д., Тупицький О. М., Хотинська-Нор О. З., Шаптала Н. К. та ін.) [4, с. 5].

Ухвалення Конституції України [1] в 1996 р. ознаменувало початок докорінного реформування правової системи України. Закріплення і оформлення основ української державності послужило поштовхом до впровадження нових державно-владних інститутів, правових явищ і процесів, без яких демократичний і правовий розвиток України неможливий. Було взято курс на вдосконалення конституційного судочинства.

Конституційний суд України не входить в систему судів України. Конституційне судочинство в Україні не представлено системою спеціалізованих судів, як це характерно для господарських і адміністративних судів і тому розгляд конституційно-правових спорів в єдиному суді виключає появу розбіжностей між судовими інстанціями [3, с.73].

Акти конституційного судочинства – це рішення і висновки КСУ, які є обов'язковими до виконання, остаточними і оскарженню не підлягають.

Розвиток конституційного судочинства в Україні неможливий без удосконалення процедур розгляду конституційно-правових суперечок. Виникла необхідність в дослідженні сутності конституційних процесуальних відносин, з'ясуванні прав і обов'язків суб'єктів (учасників) конституційного судочинства (зокрема, збільшення обсягу їх конституційно-процесуальної правосуб'єктності), визначенні правової природи конституційно-правового спору.

У зв'язку з цим необхідно вдосконалити окремі етапи проходження справ у Конституційному суді, реалізувати на практиці деякі принципи судочинства,

переглянути законодавчі положення про вимоги до конституційних подань і звернень в частині зміни суб'єктного складу та повноважень цих суб'єктів, удосконалити процедуру прийняття рішень і дачі висновків, а також усунути можливість політичного впливу на хід конституційних проваджень.

Стан правосуддя в Україні дає підстави стверджувати, що Конституція і закони України не в повній мірі регулюють межі юрисдикцій окремих видів судочинства.

Повноваженнями Конституційного суду України як єдиного органу конституційної юрисдикції є: вирішення питань про відповідність Конституції України (конституційності) законів та інших правових актів Верховної Ради України; актів Президента України; актів Кабінету Міністрів України, а також офіційне тлумачення Конституції України та законів України [2].

Виконання органами конституційної юстиції судових контрольних функцій має відбуватися виключно в конституційному полі. Громадяни повинні отримувати правовий захист в судах незалежно від проблем, викликаних існуванням інших судових юрисдикцій.

В кожній з функцій Конституційного суду в більшій чи меншій мірі проявляються як політика, так і право. Перевірку законності нормативних актів виконавчої влади неможливо здійснювати відокремлено від перевірки їх конституційності [5, с. 84].

Передумовами подальшого зростання ефективності діяльності КСУ є удосконалення механізму його діяльності в цілому та структурних підрозділів, упровадження сучасних інформаційно-комунікативних технологій, забезпечення прозорості, гласності та відкритості, забезпечення правдивого та об'єктивного висвітлення функціонування Суду в засобах масової інформації.

В даний час в зарубіжних країнах інститут конституційного (судового або квазісудового) контролю набув тенденцію універсалізації. Він притаманний переважній більшості сучасних держав. Наприклад, в Сполучених Штатах Америки лише рішення Верховного суду означає нуліфікація відповідного закону або іншого правового припису. Причому таким, що суперечить Конституції може бути оголошений будь-який акт, що порушує ієрархію правових джерел, так само як і дія.

При “американській” моделі судового конституційного контролю є підстави констатувати відсутність особливої категорії в чистому вигляді конституційних справ. Говорячи про специфічні особливості, досліджуваної моделі судового конституційного контролю та конституційного правосуддя, слід виділити її найбільш відмінні риси. По-перше, контроль за конституційністю при “американській” моделі конституційної юстиції має універсальний характер. По-друге, контроль за конституційністю здійснюється по децентралізованій моделі, тобто він може проводитися будь-яким американським судом при розгляді будь-якої справи, в якій порушені суб'єктивні права, свободи і законний інтерес громадянина.

По-третє, контроль за конституційністю носить казуальний характер. Його здійснення безпосереднього пов'язано з розглядом конкретної колізійної “тяжби”, в якій присутні посилення особи, що бере участь в справі на Конституцію.

Отже, з метою забезпечення високої ефективності діяльності Конституційного Суду України, можна запропонувати:

– здійснення заходів з узагальнення практики розгляду конституційних скарг з метою подальшого удосконалення механізму функціонування нового інституту конституційного права;

- посилення механізмів моніторингу та контролю за виконанням рішень Суду, а також удосконалення форм комунікації з суспільством щодо ухвалених рішень;
- взаємодію Суду з вітчизняною та зарубіжною науковою спільнотою у просвітницькій та науково-практичній сферах;
- оперативне та якісне інформування громадськості про діяльність Суду, в тому числі позасудову, зокрема з використанням інтерактивних комунікацій.

Список літератури

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Закон України “Про Конституційний Суд України” від 16 жовтня 1996 р. № 422/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-19>.
3. Конончук І. Історичні та політико-правові аспекти виникнення і розвитку інституту конституційного контролю. *Історико-правовий часопис*. 2017. № 1. С. 73 – 77.
4. Костицький М. В., Камінська Н. В., Кушакова-Костицька Н. В. Перспективи вдосконалення діяльності Конституційного Суду України в умовах сучасних суспільних трансформацій. *Journal “ScienceRise: Juridical Science”*. 2019. № 3 (9). С. 4 – 11.
5. Оніщук М. В. Модернізація конституційної юстиції: шляхи удосконалення: монографія. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 2. С. 84 – 88.

УДК 342.5

Розвадовський В. І.

канд. юрид. наук, доц.,
завідувач кафедри конституційного,
міжнародного та адміністративного права
Навчально-наукового Юридичного інституту
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет ім. Василя Стефаника”

СТАТУС УПОВНОВАЖЕНОГО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ ЯК ПРЕДСТАВНИКА В КОНСТИТУЦІЙНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

Перш за все, слід зауважити, що інститут омбудсмена був уперше юридично закріплений в Конституції Швеції 1809 року. На сучасному етапі в Швеції існують 4 парламентські омбудсмени, кожен із них відповідає за свою наглядову зону, до яких належить низка органів державної влади. Один із омбудсменів має звання Головного парламентського омбудсмена. Він відповідає за адміністрацію, тобто визначає розподіл зон відповідальності між іншими омбудсменами. Проте Головний парламентський омбудсмен не втручається в справи інших омбудсменів. Кожен омбудсмен має пряму індивідуальну відповідальність перед парламентом за власні дії [1, с. 14].

В Україні аналогічний правовий інститут існує у формі юридичної конструкції “Уповноважений Верховної Ради України з прав людини”. З цього приводу у ст. 101 Конституції України визначено, що парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини. Окрім того, важливість цієї інстанції у вітчизняній правовій системі підкреслюється тим, що в Конституції окремо передбачено право людини на звернення до Уповноваженого: “Кожен має право звертатися за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (ч. 3 ст. 55).

Це положення також підтвержене у ч. 1 ст. 22 Конституції України, згідно якої конституційні права і свободи не можуть бути скасовані. А отже – про